

SUOMI

2015

Suomen tulevaisuuden menestystekijät ja haasteet

2

Suomi 2015 -ohjelma

kehittää yhteiskuntamme ylimmän tason päättäjien tietoja, taitoja ja verkostoja tulevaisuuden haasteita koskevissa asioissa. Osanottajat

- saavat tietoa ajankohtaisista ja tulevaisuuden kannalta keskeisistä asioista
- keskustelevat eri alojen kotimaisten ja ulkomaisten asiantuntijoiden sekä muiden päättäjien kanssa
- arvioivat Suomen tulevaisuuden keskeisiä haasteita
- tutustuvat kansallisen tason strategiaan linjauksiin
- tekevät raportin uusista ja keskeisistä strategiakysymyksistä

Suomi 2015 -ohjelma tukee Sitran tavoitetta, että Suomi on vuonna 2010 kolmen menestyneimmän kansakunnan joukossa.

www.sitra.fi/suomi2015

Sisällysluettelo

Saatteeksi	4
Suomen menestystekijät ja haasteet	5
Suomi vuonna 2015	5
Uuden talouden maailma	5
Osaamisyhteiskunta on monikulttuurinen	9
Osallisuus, oma vastuu ja yhteinen vastuu	11
Ehdotuksia jatkotyöhön	13
Asiantuntijat ja teemat	14
Suomi 2015 -ohjelma	16
Tavoitteet	16
Osallistujat	16
Sisältö ja rakenne	16
Menetelmät	17
Toisen kurssin osallistujat	18

Saatteeksi

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra on luova ja joustava edelläkävijäorganisaatio, joka pyrkii siihen, että tavallisen suomalaisen ihmisen tulevaisuus olisi nykyisyyttä parempi. Sitra on asettanut tavoitteeksi, että Suomi olisi kolmen menestyneimmän kansakunnan joukossa vuoteen 2010 mennessä. Tämän vuoksi Sitran strategiassa korostuvat muun muassa seuraavat toimet ja painopisteet:

- Tietoamme ja ymmärrystämme globalisaatiosta sekä muista kansainvälisistä ja kansallisista muutostrendeistä ja niiden vaikutuksista Suomeen täytyy syventää ja selkeyttää. Näin edistetään kansallisen näkemyksen syntyä päätöksentekijöiden keskuudessa. Sitran tavoite on päätöksentekijöiden palveleminen, jotta he voisivat ymmärtää ja ennakoida muutosta entistä paremmin.
- Sitra ideoi, kehittää ja toteuttaa toimenpiteitä, joilla osaamiseen perustuva suomalainen yhteiskunta voisi tasapainoisesti kehittyä entistä vahvemmaksi.
- Sitra ideoi, kehittää ja kokeilee toimenpiteitä, joilla tietoon perustuvan yhteiskunnan haittavaikutuksia, kuten alueellista ja inhimillistä syrjäytymistä, voidaan lieventää tai estää.
- Ulkopuoliset asiantuntijat arvioivat Sitran toimintaa, toimintatapoja ja suuntautumista sekä organisaation tehokkuutta.

Sitra toteuttaa tehtävänsä tutkimuksen, innovatiivisen toiminnan, yritysrahoituksen ja koulutuksen keinoin. Toiminnassa yhdistetään eri osaamisalueiden ponnistelut uusien päämäärien saavuttamiseksi.

Suomi 2015 -ohjelma on Sitran perustavoitteiden yksi toteuttamiskeino. Ohjelman aikana suomalaiset päätöksentekijät tutustuvat tärkeimpiin kansainvälisiin ja kansallisiin tulevaisuudennäkymiin. He tekevät ehdotuksia näihin haasteisiin vastaamiseksi sekä keskustelevat niistä strategisista linjauksista ja toimenpiteistä, joilla haasteisiin voidaan vastata.

Suomi 2015 -ohjelman tavoitteet, sisältö ja rakenne on esitelty tämän raportin lopussa.

Tämä raportti on Suomi 2015 -ohjelman toisen kurssin työn tulos. Kurssi on osa kuuden kurssin kokonaisuutta, josta ensimmäisen kurssin loppuraportti julkaistiin kesäkuussa 2000. Ohjelma jatkuu vuoden 2003 syksyyn saakka. Suomi 2015 -ohjelman tavoitteena on, että jokainen kurssi julkaisee raportin, jotka yhdessä muodostavat Suomen tulevaisuutta arvioivan kokonaisuuden.

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra kiittää kaikkia Suomi 2015 -ohjelman ja sen toisen kurssin osallistujia, suunnitteluun ja toteutukseen osallistuneita yhteistyökumppaneita sekä kurssin aikana kuultuja koti- ja ulkomaisia asiantuntijoita.

Ministeri Jaakko Iloniemi on toiminut Suomi 2015 -ohjelman toisen kurssin puheenjohtajana, mistä hänelle lämmin kiitos. Sitran koulutustiimi on vastannut Suomi 2015 -ohjelman toisen kurssin toteutuksesta.

Suomi 2015 -ohjelman toisen kurssin loppuraportin ovat kurssin osallistujien työskentelyn ja keskustelujen perusteella laatineet ohjelmajohtaja Tuovi Allén (Sitra) ja toimittaja Matti Karhu.

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra toivoo, että tämä Suomi 2015 -ohjelman toisen kurssin raportti virittää laajan yhteiskunnallisen keskustelun ja edistää osaltaan niiden tavoitteiden saavuttamista, jotka Sitra on asettanut 2000-luvun haasteisiin vastaamiseksi.

Helsingissä tammikuussa 2001

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra

Suomen menestystekijät ja haasteet

Minkälainen on maailma ja Suomen toimintaympäristö vuonna 2015? Minkälainen Eurooppa on ja mikä on Suomen paikka siinä? Onko Eurooppamme jo lähes kolmenkymmenen valtion muodostama löyhä unioni vai rajatumpi liittovaltio? Onko Suomen toimintaympäristönä ennemminkin globaali yhteisö kuin Euroopan unioni?

Tässä raportissa hahmotetaan kuvaa vuoden 2015 Suomesta. Kuvan piirtämiseen on osallistunut yli kahdenkymmenen asiantuntevan kansalaisen joukko. Kuva on monelta osin vielä epätarkka. Moni kysymys on työn kuluessa jäänyt avoimeksi. Pohdiskelussa on tartuttu moniin edellisen kurssin raportissa avoimeksi jääneisiin kysymyksiin, mutta seurattu myös aivan uusia polkuja. Tämä kurssi on keskittynyt talouteen, koulutukseen ja yhteiskunnan yhteishengen rakentamiseen.

Vuoteen 2015 on aikaa vain viisitoista vuotta. Kun katsomme historian peruutuspeiliin, tuo aika näyttää varsin lyhyeltä. Vuosi 2015 onkin lähitulevaisuutta. Olemme joka päivä tekemässä päätöksiä, jotka vaikuttavat elämäämme viidentoista vuoden kuluttua ja sen jälkeen.

Millaisen Suomen me siis haluamme? Millaisessa Euroopassa haluamme elää? Millaista maailmaa Suomi on omalta osaltaan rakentamassa?

Suomi vuonna 2015

Yhteiskunta

Suomi on oikeudenmukainen, moniarvoinen, mahdollisuuksia tarjoava ja kannustava yhteiskunta, joka pitää huolta kansalaisistaan. Suomen talous on vakaa, päätöksentekojärjestelmä oikeudenmukainen ja joustava.

Ihminen

Suomessa asuu ja työskentelee vapaa, vastuullinen, osaava ja onnellinen kansa. Suomi käyttää kaikkien kansalaisten panoksen hyvinvoinnin luomiseen.

Vahvuudet

Suomen vahvuus on korkea osaaminen – koulutus, tutkimus ja kehitystyö. Suomi on aktiivinen kansainvälinen vaikuttaja ja sillä on monilla osa-alueilla johtoasema. Suomella on vaurauden takaava ja kilpailukyinen talous

Ympäristö

Suomen elinympäristö on turvallinen ja se perustuu puhtaaseen luontoon, vahvaan ja omaperäiseen kulttuuriin sekä kansalaisten kattavaan sivistykseen.

Uuden talouden maailma

Maailmantalouden kehitys on johtanut monien yhteiskunnan rakenteiden muuttumiseen. Vanhan talouden rinnalle on syntynyt uudenlaista talouskasvua. Me elämme yhtä aikaa vanhan ja uuden talouden vuorovaikutuksessa. Se vaatii meiltä aiempaa suurempaa sopeutumiskykyä ja muutostaloutta. Suomi on siirtynyt uuden talouden aikakauteen ensimmäisten maiden joukossa.

Mutta mitä on uusi talous? Toimintamekanismit ovat samat kuin vanhassa taloudessakin. Mutta paljon on myös kokonaan uutta. Kun vanha talous perustui tavaran tuottamiseen, uuden talouden tärkein tuote on tieto. Kun vanha talous on täynnä atomeja, uusi talous on lastattu biteillä.

Tulevaisuuden suurena haasteena on saada vanha talous soveltamaan uuden talouden innovaatioita. Osaamisvaatimukset muuttuvat, mutta valtaosa ihmisistä on saanut kokemuksensa ja osaamisensa vanhasta taloudesta. On pidettävä huolta, että kaikki kansalaiset ja heidän osaamisensa saadaan mukaan uuden talouden tekijöiksi.

Talouden globalisaatio hyödyttää yhteiskuntaa kokonaisuudessaan, mutta globalisaation hyödyt ja haitat saattavat heijastua epätasaisesti eri väestöryhmiin. On ratkaistava, miten globalisaation ja kasvavien sosiaalisten riskien välistä jännitettä voidaan lieventää. Talouden nopea kehitysrytmi ja suurempi avoimuus edellyttävät kansallisten turva-verkkojen tiivistämistä. Siten estetään kansalaismielipiteen kääntymisen protektionismia ja eristäytymistä suosivaksi.

Uuden talouden dynamiikka

Uuden talouden keskeinen piirre on globalisaatio – markkinatalouden ja vapaakaupan leviäminen sekä kilpailun kiristyminen. Uusi talous perustuu informaatioteknologian ja osaamisen laajaan hyödyntämiseen. Se tekee mahdolliseksi nopeamman tuottavuuden kasvun, tuotantokustannusten alentamisen ja markkinoiden reaaliaikaisen toiminnan.

Uudessa taloudessa yritykset ovat verkostoja ja yritykset ovat keskenään verkottuneita. Uusi talous avaa meille mahdollisuuden nopeuttaa talouskasvua, lisätä hyvinvointia ja kohottaa elintasoa.

Uudessa taloudessa toimivat samat

”Suomen
vahvuus on
korkea
osaaminen –
koulutus,
tutkimus ja
tuotekehitys”

markkinatalouden lait kuin vanhassakin taloudessa. Mutta kun vanhassa taloudessa investoidaan tavaratuotantoon, uudessa taloudessa investoidaan tiedon tuottavuuden lisäämiseen.

Tieto on uuden talouden tärkein tuotantokijä. Teknologian kehitys, tieto ja osaaminen luovat hyvinvointia, koska ne parantavat tuottavuutta ja nopeuttavat talouskasvua. Tuottavuuden kasvu ei enää perustu

tietoteknologian tuotantoon, vaan sen käyttöön.

Uusi talous leviää kaikille toimialoille ja yhteiskunnan kaikille alueille. Lisääntyvä kilpailu muuttaa yhteiskunnan, toimialojen ja yritysten rakenteita. Hierarkkinen talous muuttuu tietoon ja osaamiseen perustuvaksi reaaliaikaiseksi ja dynaamiseksi verkostoksi.

Viestinnän vaatimukset kasvavat globalisaation ja palveluvaltaistumisen seurauksena. Monenlaiset sosiaaliset kyvyt, viestintätaidot sekä kulttuurien ja merkityssisältöjen tunteminen nousevat entistä tärkeämmiksi osaamisalueiksi. Tämä tuo uusia haasteita työyhteisöjen toimintaan ja johtamiseen.

Uusi talous vaatii maailmanliigan tasoista osaamista

Hyvä koulutusjärjestelmä on kuin hyvä urheiluseura. Se tarjoaa kaikille toimintaa ja sitä leimaa ylpeys omasta seurasta – kaikki puhaltavat yhteen hiileen. Hyvän seuran

talous on kunnossa ja sen jäsenet saavat äänensä kuuluviin. Joukkue kilvoittelee jatkuvasti kohti huippusuorituksia huippuvalmentajien johdolla. Seuran tavoitteena on maailmanliiga ja sen vuoksi sillä on myös kansainvälisiä vahvistuksia.

Uuden talouden dynamiikka edellyttää koulutusjärjestelmän hiomista maailmanliigan tasolle. Kaikille suomalaisille on tarjottava mahdollisuus lahjakkuutensa mukaiseen laatu-koulutukseen, jota rohkaistaan räätälöidyillä ohjelmilla eri aineissa ja opis-

”Suomessa
elinympäristö
on turvallinen
ja se perustuu
puhtaaseen
luontoon, vahvaan
ja omaperäiseen
kulttuuriin”

kelijoiden taipumusten mukaisesti. Lahjakkuuden ja taipumusten mukainen ohjelma tarkoittaa yhtä hyvin oppilaita, joilla on oppimisvaikeuksia tai syrjäytymisen uhka kuin huippuluokan erikoislahjakkuuksia. Yhteisenä tekijänä on yhteenkuuluvuus.

Urheiluseurojen mallin mukaisesti eri aineissa ja eri koulutusasteilla tulee edetä leikin ja uurastuksen, tasapuolisen peluuttamisen, oman lajin löytämisen ja elinikäisen harrastusvalmiuden kautta kohti kilvoittelua alueellisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä huipputasolla. Kannattajat, katsojat, pelaajat, vanhemmat ja valmentajat ovat silloin yllpeitä sekä edustusjoukkueen menestyksestä että oman seuran koko toiminnasta.

Yhteiskunnan tulee maksaa kansalaisten peruskoulutus. Korkeammassa koulutuksessa ja tutkimuksessa yksikköjen tulee olla taloudellisesti itsenäisiä. Koulutuksen, tutkimuksen ja tuotekehityksen rahoituksessa tulee luoda yhteistyötä elinkeinoelämän kanssa. On kehitettävä uusia opintojen rahoitusmalleja. Opintotuella tulee palkita opintojen laadukasta ja nopeaa suorittamista.

Elinikäisen oppimisen tulee olla kiinteä osa työelämää. Opiskelu työn ohessa sekä työn ja opiskelun vuorottelu on tehtävä mahdolliseksi ja kannustavaksi. Menestys edellyttää yhteispeliä myös varsinaisen pelikentän ulkopuolella – vartuneempien kansalaisten kokemukset työelämässä on hyödynnettävä.

Kaikilla koulutuksen tasoilla opettajien arvostus, työolosuhteet ja palkkataso on tehtävä kilpailukykyiseksi muiden uravaihtoehtojen kanssa. Opettajilla on oltava mahdollisuus uudistumiseen ja urakehitykseen julkisen ja yksityisen sektorin välillä sekä kansainvälisesti.

Jotta Suomi menestyy globaalissa kilpailussa, asiantuntijoiden on kyettävä kilpailemaan maailmanlaajuisilla työmarkkinoilla olipa kyseessä yhteiskunnallisten tehtävien, talouden johtamisen tai akateemisen tutki-

”Teknologia ja innovaatiot ovat uuden talouden moottoreita”

muksen alue. Tämä vaatii kansainvälisiä vahvistuksia niin opettajissa kuin oppilaissa sekä itsenäisyyttä ja laadukkaita toimintaedellytyksiä oppilaitoksille. Kansainvälisen opiskelijavaihdon lisääminen ja kehittäminen on edellytys sille, että Suomeen saadaan huippuosaaajia.

Hyvä koulutusjärjestelmä tukee kansallista kulttuuria. Laaja sivistys, ihmisoikeuk-

sien kunnioittaminen, kriittinen totuuden etsintä, luovuus ja jatkuva uteliaisuus ovat koulutuksen lähtökohtia. Uuden talouden haasteisiin vastaaminen vaatii koulutusjärjestelmältä monia uudistuksia:

- Peruskoulun aloitusikä tulee aikaistaa tai esiopetuksen ja peruskouluopetuksen sisältöjä tulee kehittää niin, että varsinainen kouluopetus voisi käynnistyä nykyistä tehokkaammin.
- Toisen asteen koulutuksessa on lisättävä yhteistyötä korkeakoulujen ja työelämän suuntaan.
- Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen yhteiskunnallinen työnjako on selkiytettävä sekä korkeakoulujen ja yritysten yhteistyötä on lisättävä.
- Tutkintoja on kehitettävä joustavammiksi, nopeutettava opintoja sekä helpotettava työn ohessa opiskelua ja työn ja opiskelun vuorottelua.
- Opintotukijärjestelmää on kehitettävä kannustamaan nopeaa opiskelua sekä elinikäistä oppimista.
- Yliopistoista tulee tehdä taloudellisesti itsenäisiä yksiköitä
- Kaikilla koulutustasoilla tulee tarjota nykyistä enemmän englanninkielistä opetusta.
- Koulutuksessa tulee panostaa yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen sekä uuden verkostotalouden vaatiman johtamistaidon kehittämiseen.
- Kansainvälistä opiskelijavaihtoa lisätään huippuosaaajien kouluttamiseksi sekä saamiseksi maahan.

”Menestys edellyttää yhteispeliä myös pelikentän ulkopuolella”

- Vajaakoulutus tunnustetaan ja hyödynnetään lahjakkuusreservit sekä kannustetaan etenkin tyttöjä matematiikan opiskeluun.
- Kehitetään verkkokouluja ja e-oppimista.

Uusi talous ja globalisaatio lisäävät kilpailua sekä muuttavat yritysten toimintaympäristöä. Näihin haasteisiin vastaaminen vaatii sitä, että elinkeinoelämässä

- riskipääomalla luodaan otolliset olosuhteet uusien innovaatioiden syntymiselle
- levitetään uuden talouden osaaminen ja keinot vanhan talouden toimialoille ja yrityksiin
- tehdään taloudellisesta menestyksestä ja yritteliäisyydestä haluttua
- vastataan työvoiman tarpeeseen pidentämällä työssäoloaikaa, uudistamalla koulutusjärjestelmää ja myöhentämällä eläkkeelle siirtymistä

”Osaamis-
yhteiskunta
on moni-
kulttuurinen”

- kehitetään verkostoissa johtamisen taitoa, joka perustuu tehokkuuteen, yhteisöllisyyteen ja sosiaalisiin taitoihin
- hyödynnetään uutta teknologiaa kestävä kehityksen periaatteiden suuntaisesti.

Uusi talous ja globalisaatio tuovat haasteita myös julkiselle sektorille ja niihin vastaaminen edellyttää

- korkean laadun ylläpitämistä kilpailuetuna suomalaisille yrityksille sekä houkuttelevana tekijänä maahan muuttavalle työvoimalle
- julkisten palvelujen tuottamista yhteiskunnan kannalta mahdollisimman edullisesti ja niin, että kansalaisdemokratia toteutuu palveluja koskevassa päätöksenteossa ja palvelujen laadun valvonnassa
- verotuksen ja sosiaaliturvan kehittämistä enemmän työntekoon kannustavaksi
- hyvinvointiyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien turvaamista, jotta kaikille voidaan tarjota laadukkaat peruspalvelut
- kehittymistä huippuosaajien kilpailukykyiseksi uravaihtoehdoksi
- palvelutuotannon uudistamista ja siirtämistä osa palveluista sähköiseen verkkoon
- energian ja työvoiman riittävyyden, yritysten toimintaedellytysten sekä ympäristön puhtauden ja terveyden turvaamista.

Teknologia ja innovaatiot uuden talouden moottoreina

Suomen innovaatioympäristö on yksi maailman ja Euroopan tehokkaimpia. Tutkimukseen ja tuotekehitykseen on panostettava myös tulevaisuudessa vähintään nykyisellä tasolla. Suomen tulee myös vaikuttaa ja tukea Euroopan unionin pyrkimyksiä innovaatioympäristön kehittämisessä. Teknologia- ja innovaatioyhteistyö myös muiden talouksien kanssa tulee hyödyntää täysipainoisesti. Keskittyminen yksinomaan eurooppalaiseen yhteistyöhön voi johtaa jälkeen jäämiseen maailmanlaajuisessa kilpailussa.

Uuden talouden tuomaa lisäarvoa tulee kasvattaa tiedon ja osaamisen turvaamiseksi

- varmistamalla voimavarojen optimaalinen käyttö ja verkottamalla huippuyksiköitä
- perustamalla virtuaaliyksiköitä sekä hyödyntämällä sähköisiä verkkoja kansallisesti ja kansainvälisesti
- koordinoimalla kansallisia ja eurooppalaisia tutkimusohjelmia sekä tiivistämällä tiede- ja teknologiajärjestöjen yhteistyötä
- edistämällä tutkijoiden ja asiantuntijoiden kansainvälistä liikkuvuutta ja urakehitystä sekä parantamalla naisten uramahdollisuuksia tutkimuksessa ja kannustamalla nuoria tieteelliselle uralle
- muuttamalla julkisen riskirahoituksen tuella aikaansaadut innovaatiot ja tuotteet kasvuyrityksiksi mahdollisimman nopeasti.

Osaamisyhteiskunta on monikulttuurinen

Globalisaatio johtaa ihmisten liikkuvuuden lisääntymiseen ja yhteiskuntien muuttumiseen entistä monimuotoisemmiksi ja monikulttuurisemmiksi. Jotta Suomi vuonna 2015 olisi johtava osaamisyhteiskunta ja uuden talouden suunnan näyttävä, tarvitsemme lisää osaajia ulkomailta. Se edellyttää erilaisten kulttuurien hyväksymistä yhteiskunnan kaikilla alueilla.

Suomen nykyhistoria monikulttuurisena yhteiskuntana on varsin lyhyt. Aikaisemmin Suomesta katsottiin ulospäin, kohti menestyneempiä ja vauraampia yhteiskuntia. Nyt Suomea katsotaan myös ulkoapäin. Monikulttuurisena osaamisyhteiskuntana Suomen on oltava asenteiltaan avoin, suvaitsevainen ja valmis kasvamaan vuorovaikutukseen. Samalla on vahvistettava omaa kansallista identiteettiä sekä omaperäistä kulttuuria.

”Moni-
kulttuurisuus
on yhteiskunnan
menestystekijä”

Vanha talous harmaantuu...

Suomen syntyvyys on laskenut historiallisen alas. Vuonna 2000 meille syntyi yhtä vähän lapsia kuin 1800-luvun lopun suurten nälkävuosien jälkeen. Jos eliniän odote ja syntyvyys kehittyvät ennakoitulla tavalla, Suomi on vuonna 2015 vanhusten yhteiskunta.

Ilman maahanmuuttajia – uussuomalaisia – Suomen väestökehitys alkaa jo lähivuosina heikentää taloutemme toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä. Suurin ongelma ei ole eläke- ja julkisten menojen kasvu, vaan työvoimapula. Suomi tarvitsee uusia osaajia talouden kaikille toimialoille – uuteen talouteen, palvelusektorille ja perinteiseen teolliseen tuotantoon. Työvoiman tarpeesta osa voidaan korvata uuden talouden mukanaan tuomalla tuottavuuden kasvulla.

Maahanmuuttajien integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan ja heidän kasvamisensa uussuomalaisiksi vaatii maahanmuuttajien kouluttamista ja heidän osaamisensa vahvistamista. Suomen kielen nopea oppiminen on tärkeää maahanmuuttajien sopeutumiseksi suomalaiseen yhteiskuntaan. Tavoitteena pitää olla elinvoimaisten monikulttuuristen yhteisöjen syntyminen.

Monikulttuurisuus on nähtävä yhtenä osaamisyhteiskunnan menestystekijänä. Kulttuurien ja arvojen monimuotoisuus on yksi kilpailukyvyyn tekijä. Uuden talouden ja osaamisyhteiskunnan voimanlähteenä on erilaisuus ja monimuotoisuus. Suomalaisten vahvat juuret omassa kulttuuripiirissä ja terve kansallinen identiteetti antavat hyvät lähtökohdat toimintaan monikulttuurisessa yhteisössä.

Uuteen maahanmuuttopolitiikkaan

Suomelle tulee luoda aktiivinen maahanmuuttopolitiikka, jossa pakolaispolitiikka ja siirtolaispolitiikka ovat selvästi omia alueitaan. Uuden maahanmuuttopolitiikan tulee perustua terveeseen kansalliseen itsekyyteen.

Maahanmuuttopolitiikan tarvetta sanelee väestörakenteen kehitys ja taloutta uhkaava työvoimapula. Osaamisen vahvistamiseksi

tarvitsemme ulkomailta myös opiskelijoita ja opettajia yliopistoihin. Tämä edellyttää myös Euroopan unionin ulkopuolisen opiskelija- ja tutkijavaihdon huomattavaa lisäämistä.

Maahanmuuttopolitiikan tulee olla joustavaa ja avointa – kuin ”saluunan ovi” joka aukeaa helposti sisään tuleville ja ulosmenijöille. Lähtökohtana tulee olla, että osa maahanmuuttajista jää tänne, osa palaa kotimaahansa tai siirtyy muihin maihin.

Suomalaiset yritykset ja oppilaitokset voivat houkuttaa ulkomaisia osaajia hyvällä imagolla, laadukkaalla palvelutuotannolla ja korkealla osaamisella. Palkkataso ei ole edes huippuosaajilla ainoa kannustin maahanmuutolle. Osaamisyhteiskunnalla on myös muita houkuttimia: korkeatasoinen koulutusjärjestelmä, laadukkaat hyvinvointipalvelut, turvallinen ympäristö ja puhdas luonto.

Monikulttuurisen yhteiskunnan luomiseksi on tuotava esiin hyviä esimerkkejä siitä, miten maahanmuuttajat ovat ajan mittaan muuttuneet uussuomalaisiksi syntyperästään tai äidinkielestään riippumatta. Menestystarinoita löytyy niin pienistä kunnista kuin suuryrityksistä, huippu-urheilun, kulttuurin, tietotekniikan ja tutkimuksen piiristä. Hyvät esimerkit ja onnistunut maahanmuuttajien integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan kasvattavat myönteistä asennetta monikulttuurisuutta kohtaan. Tiedotusvälineet ovat ratkaisevassa asemassa näiden esimerkkien esittelyssä.

Monikulttuurisuus on kaksisuuntaista. Myös suomalaisten tulee hyödyntää monikulttuurisuus ja hakeutua ulkomaille opiskelemaan tai tekemään töitä. Lisääntyvä vuorovaikutus ja ”kulttuurikylyt” auttavat suomalaisia ymmärtämään vieraassa maassa ja kulttuurissa toimimisen vaatimuksia sekä kotimaahan paluun vaikutuksia. Osallistuminen kansalliseen ja kansainväliseen päätöksentekoon vaatii uudenlaisia valmiuksia ja osaamista. Sen vuoksi nuoria tulee kannustaa opiskelemaan ulkomailla lisäämällä kansainvälistä opiskelijavaihtoa.

Suomi vuonna 2015 on monikulttuurinen osaamisyhteiskunta, jossa

- yhteishenkeä luovat yhteiset arvot riippumatta syntyperästä ja kielestä
- kulttuurien yhteentörmäyksistä otetaan opiksi ja kulttuuristen juurten erilaisuus tunnustetaan vahvuutena
- rasismi tunnustetaan ja se torjutaan aktiivisesti
- kaikista kannetaan sosiaalinen vastuu ja annetaan eri kulttuureille tilaa
- taloudelliset arvot ja sosiaalinen vastuu kulkevat rinnakkain ja tavoitteena on hyvä elämä kaikille
- maahanmuuttajat ovat osana paikallista yhteisöä ja tuntevat olevansa osa suomalaista yhteiskuntaa sekä hyvinvointijärjestelmän ylläpitäjinä ja kuluttajina että hyvinvoinnin ja vaurauden rakentajina.

Osallisuus, oma vastuu ja yhteinen vastuu

Aineellinen ja henkinen hyvinvointi perustuu kaikkien osallistumiseen yhteiskunnan päätöksentekoon. Kaikilla täytyy myös olla mahdollisuus olla mukana työelämässä. Yhteiskunnan oikeudenmukaisuus toteutuu silloin, kun yksilön vastuu ja yhteinen vastuu ovat tasapainossa. Tulevaisuuden Suomi on osallisuusyhteiskunta, jossa kaikkia tarvitaan. Yhteiskunnassa tarvitaan oikeudenmukaisuutta ja keskinäistä luottamusta.

Hyvä yhteiskunta on kuin juna, jossa veturi pitää kokonaisuuden liikkeessä ja toimii vaunujen energian lähteenä. Samalla kuitenkin on pidettävä huoli siitä, että viimeinenkin vaunu pysyy lujasti mukana. Talouden vahva veturi antaa Suomelle sen voiman, jolla voimme pitää huolen myös heikommista ja uupuvista.

Jos kaikki eivät ole mukana, yhteiskunnan perustavoitteet ovat vaarassa. Turvallisuus perustuu kaikkien osallisuuteen. Osallisuuden lisääminen on paras tae syrjäytymisen ehkäisyyn. Ehjä yhteiskunta on kaikille parempi kuin voimakkaasti jakautunut.

Toimiakseen tehokkaasti yhteiskunta vaatii kaikkien toimijoiden, niin yksilöiden kuin yhteisöjenkin, osallisuutta. Pienessä ja vanhenevassa yhteiskunnassa tarvitaan suurta osallistumisastetta. Inhimillisten voimavarojen tehokas käyttö edellyttää kaikkien osallistumisen ja osallisuuden kohottamista. Emme voi jättäytyä pelkkien huippuyksilöiden ja heidän työnsä varaan.

Menestyvä ja suvaitseva yhteiskunta perustuu laajaan sivistykseen, omaperäiseen kulttuuriin ja kattavaan koulutukseen sekä terveeseen talouteen ja hyvään julkiseen hallintoon.

Kansalainen on vastuussa itselleen, kanssaihmisilleen ja yhteisölleen. Yhteisöllä on vastuu omista jäsenistään. Jokaisen on ponnistettava omien kykyjensä mukaisesti ja yhteisön tulee antaa siihen mahdollisuudet syöllistymättä kuitenkin holhoamiseen.

”Luja
lähipiiri ja
terve
perheyhteisö
luovat
turvallisuutta”

Perhe voi olla monimuotoinen yhteisö. Lasten ja vanhempien suhde ja koko perhekäsitys on muuttunut. Perhe on perinteisesti suomalaisen elämäntavan perusarvo. Nykyisin se voi tarkoittaa varsinaisen perheen lisäksi myös muita lähisukulaisia ja muunlaisia lähipiirejä. Tavoitteena tulee olla vanhempien ja lasten, perheiden ja lähipiirien hyvinvointi. Yhteiskunnan tulee olla tässä tukena ja kansalaisia tulee kannustaa ottamaan vastuu omasta elämästään. Luja lähipiiri ja terve perheyhteisö luovat turvallisuutta ja kiinnittymistä yhteiskuntaan.

Tasapaino työelämän ja perheen välillä on tärkeää. Myös tehokkuutta tavoittelevassa kilpailuyhteiskunnassa tulee jättää nykyistä enemmän aikaa ja mahdollisuuksia hyvälle perhe-elämälle.

Osallistuminen ja työelämä

Talouden ja työelämän muutos asettaa johtajuudelle suuria haasteita. Menestyvän yrityksen voima rakentuu uusien innovaatioiden ja erilaisten lahjakkuuksien hyödyntämiselle. Johdon viestintä- ja vuorovaikutustaidot ovat silloin työyhteisössä tärkeitä. Johtamisen haasteena on työelämän osallisuuden kehittäminen ja verkostojen johtaminen sekä yksityisissä yrityksissä että julkisella sektorilla.

Inhimilliset voimavarat ja erilaiset lahjakkuudet on saatava täyteen käyttöön. Työikäisen väestön määrä on vähenemässä. Työttömyyden vähentäminen, eläkkeelle siirtymisen myöhentäminen ja koulunkäynnin aloittamisen aikaistaminen helpottavat työmarkkinoiden paineita. Opiskelua tulee nopeuttaa usealla vuodella muun muassa kannustamalla

nuoria siirtymään suoraan yleissivistävästä koulutuksesta ammattiopintoihin ja korkeakouluihin ilman väli vuosia.

Eläkkeelle siirtymisen ikää on nostettava nykyisestä ja vanheneville työntekijöille tulee turvata pehmeä siirtyminen eläkkeelle, aktiivisten työvuosien ”loppuliuku”. Nämä tekijät ovat omiaan lisäämään kansalaisten osallisuutta yhteiskunnan erilaisiin toimintoihin sekä vähentämään syrjäytymisen uhkaa.

Työ- ja vapaa-aika tulisi olla tasapainoisessa suhteessa koko työuran aikana. Tämä voi ehkäistä eläkkeelle hakeutumisen lisääntymistä. Samalla luotaisiin paremmat edellytykset perheiden – lasten ja nuorten – hyvinvoinnille.

Yhteiset asiat, yhteinen toiminta

Osallisuus yhteiskunnassa on muutakin kuin osallistumista työelämään. Perinteinen edustuksellinen demokratia ei välttämättä riitä tasa-arvoisen kansalaisuuden näkökulmasta. Lisäksi tarvitaan ”osallistuvaa demokratiaa”.

Äänestysaktiivisuuden heikkeneminen on yksi demokratian ongelma. Osallistuminen yhteiskunnan toimintaan ei kuitenkaan tarkoita pelkästään äänestämistä vaaleissa. Kansalainen voi vaikuttaa omaan elämäänsä ja ympäröivään yhteisöön myös muilla tavoin. Globalistuvassa maailmassa vaikutusmahdollisuuksien tulee laajentua koskemaan myös kansainvälisiä suhteita.

Osallisuus tulee ymmärtää yhteiseksi toiminnaksi, yhteisten asioiden tekemiseksi. Kansalaiset haluavat vaikuttaa

yhteisten asioiden hoitoon, mikäli he huomaavat vaikuttamisen johtavan todellisiin muutoksiin. Tiedonvälitystä tulee käyttää tehokkaammin tämän vuorovaikutuksen kehittämiseksi. Tiedotusvälineiden on myös analysoitava globaalin toimintaympäristön ja paikallisen yhteisön muutoksia aiempaa tehokkaammin ja nopeammin.

Tietoverkot ja uudet sähköisen viestinnän keinot eivät yksin ratkaise osallistumiseen liittyviä ongelmia. Henkilökohtainen osallistuminen yhteiskunnan toimintaan on tärkeää myös tulevaisuudessa. Uusia osallisuuden ja osallistumisen muotoja on kuitenkin kehitettävä. Tietotekniikka tarjoaa siihen hyvän mahdollisuuden. Tiedon tasapuolemmän jakautumisen seurauksena kansalaiset ovat aiempaa tasavertaisempia.

Suomalainen yhteiskunta tarjoaa kansalaisille hyvät mahdollisuudet osallistua yhteiskunnalliseen päätöksentekoon. Avainkysymykseksi on nousemassa vaikutusmahdollisuuksien varmistaminen Euroopan unionin päätöksenteossa, kun entistä suurempi osa kansallisesta lainsäädännöstä perustuu unionin tasolla tehtyihin päätöksiin ja sopimuksiin.

Suomen on oltava mukana myös globaalissa päätöksenteossa, joka yhä voimakkaammin sanelee yritysten ja kansalaisyhteiskunnan toimintaympäristön kehitystä. Osallistuminen kansainväliseen päätöksentekoon vaatii monipuolisia taitoja ja osaamista, joita ylläpidetään laadukkaan ja kansainvälisesti vertailukelpoisen koulutusjärjestelmän avulla.

Ehdotuksia jatkotyöhön

Tässä raportissa esitettäviä ehdotuksia ja näkemyksiä on tarkoitus antaa työstettäväksi asiasta vastaaville tahoille tai erikseen tätä varten koottaville work shopeille. Sitra on valmis järjestämään work shoppeja sellaisten kysymysten selvittämiseen, joissa ei ole selkeää vastuutahoa tai jossa vastuu jakaantuu useamman yhteiskunnan tahon kesken.

Work shoppien tavoitteena on pohtia ratkaisuvaihtoehtoja näihin ongelmiin ja kansallisiin haasteisiin. Sitra kutsuu work shoppien osallistujiksi kunkin kysymyksen kannalta keskeisiä päättäjiä ja asiantuntijoita.

Tämän kurssin osallistajat ovat esittäneet, että Sitra järjestäisi tulevaisuuteen suuntautuvia work shoppeja esimerkiksi seuraavista teemoista:

- johtamisen haasteet uudessa taloudessa ja verkostoissa
- koulutusjärjestelmän uudistaminen, korkeakoulujen kilpailukyvyn parantaminen ja opettajan ammatin kehittäminen
- osaamisen kohottaminen kehittämällä ja laajentamalla kansainvälistä opiskelijavaihtoa
- perheen ja työelämän vuorovaikutuksen kehittäminen
- tiedonvälityksen rooli päätöksenteon ja kansalaisten vuorovaikutuksessa.

Suomi 2015 -ohjelman kolmas kurssi käynnistyy maaliskuussa 2001. Tässä loppuraportissa esitetyt ajatukset ja

kehittämisasiheet toimivat lähtölaukauksena ja viestikapulana myös seuraavan kurssin työskentelylle. Teemoja tullaan käsittelemään myös erikseen järjestettävissä work shopeissa.

Osaamisen ja koulutuksen haasteet, uuden talouden nopea kasvu, osallisuuden ja monikulttuurisuuden edistäminen. Toinen kurssi keskittyi käsittelemään näitä kysymyksiä, jotka olivat nousseet esiin jo ensimmäisen kurssin työssä. Kolmas kurssi saattaa työssään jatkaa näiden samojen teemojen pohdintaa mutta se voi lähteä seuraamaan myös kokonaan uusia polkuja.

Asiantuntijat ja teemat

Suomi 2015 -ohjelman toisen kurssin ulkomailla pidettyjen seminaarien työkielenä on ollut pääosin englanti ja Moskova-ssa osittain venäjä. Niissä istunnoissa, joissa kaikki läsnäolijat ovat olleet suomalaisia, työkielenä on ollut suomi. Samoin kotimaassa pidettyjen seminaarien työkielenä on käytetty suomea. Kotimaan seminaarien pääasiallinen työskentelymuoto on ollut ryhmätyöt.

Kaikki Suomi 2015 -ohjelman toisella kurssilla esiintyneet asiantuntijat sekä heidän esitelmensä aiheet on lueteltu seuraavassa seminaarikohtaisesti ja aikajärjestyksessä.

23.9.2000 Helsinki–Vantaa-lentoaseman kongressikeskus

Suomi 2015 -ohjelman avauspuhe ja ensimmäisen kurssin viesti

Osmo Soininvaara, peruspalveluministeri,
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeri

Yhdysvaltain poliittinen järjestelmä

Jaakko Iloniemi, ministeri

USA ja Eurooppa – erilaiset lähtökohdat, erilaiset yhteiskunnat

Bengt Holmström, professori, Massachusetts Institute of Technology MIT, Cambridge (USA)

24.–27.9.2000 Washington D.C., USA

The USA in the 2015's – student panel

Introduced by James Bailey, Professor at George Washington University, School of Business and Public Management, Washington D.C.

The future of the world economy

Rudiger Dornbusch, Professor at The Massachusetts Institute of Technology MIT, Cambridge (USA)

Asian crisis and recovery – consequences to the world economy

Timothy Lane, Division Chief, International Monetary Fund IMF, Washington D.C.

Finland, EU and USA

Jaakko Laajava, Ambassador of the Embassy of Finland in Washington D.C.

Education issues

Dominic Brewer, Director, RAND Education,
San Francisco

The challenges of the information society

Manuel Castells, Professor at the University of Berkeley,
San Francisco

International trade issues facing the 21st century

Michael B. Smith, Ambassador, Global USA Incorporated,
Washington D.C.

European security issues facing the 21st century

Ivo H. Daalder, Senior Fellow of the Brookings Institute,
Washington D.C.
Charles G. Boyd, General

An insider's view on the U.S. Congress

William Frenzel, Guest Scholar of the Brookings Institute,
Washington D.C.

Historical perspectives on the American mind set and analysis of the forthcoming presidential election

Haynes Johnson, Political Commentator and Author,
Washington D.C.

The art of lobbying

William Plummer, Vice President, Nokia Inc.,
Washington D.C.

The threats of information society and future trends in e-commerce

Michael R. Nelson, Director, IBM Internet Technology and Strategy, Washington D.C.

Social and political challenges facing USA over the next fifteen years

Joyce A. Ladner, Senior Fellow of the Brookings Institute,
Washington D.C.

Thomas E. Mann, Senior Fellow of the Brookings Institute,
Washington D.C.

22.10.2000 Helsinki–Vantaa-lentoaseman kongressikeskus

Venäjän talouskehitys

Pekka Sutela, päällikkö, Siirtymätalouksien tutkimuslaitos,
Suomen Pankki

Venäjän poliittinen kartta

Christer Pursiainen, johtaja, Aleksanteri-instituutti

Pohjoinen ulottuvuus

Jukka Valtasaari, valtiosihteeri, Ulkoasiainministeriö

23.–24.10.2000 Moscow, Russia

Is Russia recovering?

Markus Lyra, Ambassador of the Embassy of Finland in Moscow

Future challenges of foreign policy and security policy in Russia

Sergey Rogov, Director, Institute of USA and Canada Studies, Russian Academy of Sciences, Moscow

Economic crime in Russia

Alena Ledeneva, Doctor and Lecturer, School of Slavonic and East European Studies, University College, London (UK)

Economic strategy of Russia

Introduced by Dimitri Mezentsev, Head of Centre for Strategic Studies, Moscow

The future perspectives of financial markets in Russia

Ilkka Salonen, President, International Moscow Bank, Moscow

Meeting with the major political parties of the Duma

24.–26.10.2000 Berlin, Germany

The future trends and challenges of Europe

Carl Bildt, Member of Parliament, Sweden

Enlargement of EU and environmental challenges

Bedrich Moldan, Professor and Director, Environment Centre of Charles University, Prague, Czech Republic and Chairman of the Board, Regional Environmental Centre for Central and Eastern Europe, Szentendre, Hungary

European security and Transatlantic relations

Catherine McArdle Kelleher, Professor and Director, Aspen Institute Berlin

Economic policy coordination in EMU

Charles Wyplosz, Professor and Director of the Graduate Institute of International Studies, Geneva

Enlargement of EU and labour mobility

Michael Burda, Professor, Humboldt University, Berlin

Multicultural Europe – challenges and visions

Barbara John, Commissioner for Foreigners' Affairs, Senate of Berlin, Berlin–Brandenburg

Present and future challenges of Germany

Arto Mansala, Ambassador of the Embassy of Finland in Berlin

Historical turning points of Berlin

Hannes Saarinen, Professor and Director of Finnland Institut, Berlin

Tax and social security reform in Germany

Hans-Werner Sinn, Professor at the University of Munich

New sciences and business

Christopher Evans, Director, Merlin Bio-Sciences Ltd, London

16.–17.11.2000 Hämeenkylä kartano, Vantaa

Uusi talous

Matti Pohjola, professori ja vt. johtaja, World Institute for Development Economic Research UNU WIDER
Pekka Ylä-Anttila, toimitusjohtaja, Etlatieto Oy

Monikulttuurisuus Suomen talouselämässä

Marja-Liisa Trux, projektipäällikkö, Sitra

18.–19.12.2000 Vanajanlinna, Hämeenlinna

Loppuraportin teemojen valmistelua työryhmissä.

Suomi 2015 -ohjelma

Sitra on kouluttanut suomalaisia päättäjiä yli kahden vuosikymmenen ajan. Talouspolitiikan johtamiseen Sitra on valmentanut suomalaisia päätöksentekijöitä vuodesta 1977 lähtien. Yhteistyössä muiden tahojen kanssa Sitra organisoii 1990-luvulla Kansallisen strategian kehitysohjelman. Suomi 2015 -ohjelma on Sitran uusien koulutus- ja kehitysohjelma suomalaisen yhteiskunnan päättäjille. Ohjelman ensimmäinen kurssi toteutettiin keväällä 2000. Suomi 2015 -ohjelma sisältää kaikkiaan kuusi kurssia vuosina 2000–2002 sekä näiden kurssien yhteisen seminaarin vuonna 2003.

Tavoitteet

Suomi 2015 -ohjelman tavoite on suomalaisen yhteiskunnan ylimmän tason päättäjien tietojen, taitojen, valmiuksien ja verkostojen kehittäminen suomalaisen yhteiskunnan tulevaisuutta koskevista asioista. Ohjelman perusta on kansallinen, mutta näkökulma samalla myös vahvasti kansainvälinen, monitieteinen ja poikkeiyhteiskunnallinen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi ohjelman osallistujat

- saavat monipuolista tietoa ajankohtaisista ja tulevaisuuden kannalta keskeisistä asioista
- keskustelevat eri alojen koti- ja ulkomaisten asiantuntijoiden sekä muiden päättäjien kanssa
- arvioivat suomalaisen yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta keskeisiä haasteita
- tutustuvat kansallisen tason strategiaan linjauksiin
- käyttävät ohjelman aikana saamaansa tietoa hyväksi omassa työssään sekä
- valmistavat raportin uusista ja tulevaisuuden kannalta tärkeimmistä strategisista linjauksista jatkokeskustelua varten.

Suomi 2015 -ohjelma tukee Sitran esittämää tavoitetta, jonka mukaan Suomi olisi vuonna 2010 maailman kolmen menestyneimmän kansakunnan joukossa.

Osallistujat

Ohjelman on käynnistänyt eri yhteiskunnallisia tahoja ja näkemyksiä edustava neuvottelukunta, jonka puheenjohtaja on Sitran yliasiamies Aatto Prihti.

Suomi 2015 -ohjelman osallistujiksi kutsutaan suomalaisen yhteiskunnan eri tahojen ylintä johtoa. He ovat poliittisen päätöksenteon, julkisen hallinnon, elinkeinoelämän, etujärjestöjen, kolmannen sektorin, viestinnän sekä tutkimuksen ja koulutuksen johtavissa tehtävissä toimivia henkilöitä. Erilaiset yhteiskunnalliset näkemykset ovat monipuolisesti edustettuina. Kurseille kutsutaan naisia ja miehiä sekä eri sukupolvia edustavia ihmisiä.

Kurssille kutsutaan kerrallaan noin 25 osallistujaa. Virallisen kutsun osallistujille lähettää pääministeri. Käytännössä osallistujien rekrytoinnin hoitaa Sitra.

Ohjelman yksityiskohtaisesta suunnittelusta ja toteutuksesta on vastannut Sitran koulutustiimi koulutusjohtaja Tapio Anttilan johdolla. Ohjelman rahoituksesta vastaa Sitra. Ohjelma ei ole kaupallinen koulutustuote, eikä se kilpaile minkään johtajakoulutusohjelman kanssa. Kurssin osallistujat vastaavat itse seminaarien matka- ja majoituskustannuksista.

Sisältö ja rakenne

Suomi 2015 -ohjelma toteutetaan kolmen vuoden aikana. Siihen sisältyy kuusi erillistä kurssia, joihin osallistuu yhteensä noin 150 suomalaisen yhteiskunnan keskeistä päättäjää eri elämänoilta. Vuonna 2003 järjestetään kuuden kurssin yhteinen päätösseminaari.

Suomi 2015 -ohjelman toisen kurssin lopputuloksia esitellään tässä raportissa. Kurssi on koostunut neljästä erillisestä seminaarista. Niiden välisenä aikana osallistujat ovat työskennelleet ja keskustelleet Internetin välityksellä.

Tämä kurssi käynnistyi seminaarilla Washington D.C:ssä Yhdysvalloissa. Sen aikana käsiteltiin muun muassa Yhdysvaltojen talousnäkömiä ja maailmantalouden ongelmia, koulutuksen, tietoyhteiskunnan ja uusien toimialojen tulevaisuutta sekä amerikkalaisen ja eurooppalaisten yhteiskuntien eroja.

Kurssin toinen seminaari järjestettiin Moskovassa ja Berliinissä. Moskovan seminaarissa perehdyttiin Venäjän taloudellisiin ja poliittisiin näkömiin, pankki- ja rahoitustoimintaan, ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan sekä talousrikollisyyteen. Berliinissä aiheina olivat muun muassa talouspoli-

tiikan koordinaatio euroalueella, Euroopan unionin laajentuminen, ympäristövaikutukset ja työvoiman liikkuvuus sekä tieteellisten innovaatioiden kaupallistaminen ja monikulttuurisuuden haasteet.

Kaksi viimeistä seminaaria järjestettiin Suomessa. Niistä ensimmäisessä keskusteltiin uudesta taloudesta ja informaatioteknologiasta globaalista näkökulmasta sekä monikulttuurisuudesta suomalaisessa yhteiskunnassa ja elinkeinoelämässä. Kahdessa viimeisessä seminaarissa osallistujat työskentelivät pienryhmissä valmistellen loppuraporttia.

Ohjelman kaikissa seminaareissa kuullut koti- ja ulkomaiset asiantuntijat edustavat oman alansa kansallista ja kansainvälistä huippua.

Suomi 2015 -ohjelman seminaarien järjestelyissä Sitran yhteistyökumppaneina ovat toimineet muun muassa Brookings-instituutti ja Kansainvälinen valuuttarahasto IMF Washington D.C:ssä, Berliinissä Suomi-instituutti sekä Moskovassa Strategian tutkimuksen laitos ja International Moscow Bank. Suomen suurlähetystöt Washingtonissa, Berliinissä ja Moskovassa antoivat kurssin valmisteluun ja toteutukseen arvokkaan panoksensa. Tämän kurssin toteuttamiseen ovat osallistuneet myös lukuisat kotimaiset ja ulkomaiset asiantuntijat.

Menetelmät

Suomi 2015 -ohjelman jokainen kurssi koostuu seminaari-työskentelystä ja virtuaalisen oppimisympäristön hyödyntämisestä. Osallistujat vaikuttavat omalla asiantuntijapanoksellaan työskentelyn etenemiseen ja sisältöön, mutta samalla saavat tietoa, näkemyksiä ja vaikutteita toisilta asiantuntijoilta.

Seminaarit toteutetaan kotimaassa ja ulkomailla yhteistyössä eri alojen asiantuntijoiden kanssa. Niiden aikana kuullaan esitelmia ja käydään keskusteluja. Seminaarit ovat ulkopuolisilta suljettuja tilaisuuksia.

Ohjelmaa varten on rakennettu Internet-teknologiaan perustuva oppimisympäristö, jossa kurssin osallistujille toimitetaan aiheisiin liittyvää tausta-aineistoa ennen seminaareja ja niiden jälkeen. Kaikkien seminaareissa kuultavien asiantuntijoiden esittelyt ja useimpien esitysten yhteen-

vedot toimitetaan osallistujille etukäteen tämän tietoverkon avulla. Sen välityksellä osallistujat käyvät kurssin aikana keskusteluja keskenään.

Virtuaalinen oppimisympäristö toimii Suomi 2015 -ohjelman tukena seminaarien välisenä aikana ja myös loppuraportin valmistelussa. Tätä virtuaalista työkalua käytetään kaikkien Suomi 2015 -ohjelman kurssien toteutuksessa sekä tulevaisuudessa myös Sitran muissa koulutusohjelmissa.

Tämä Suomi 2015 -ohjelman toisen kurssin loppuraportti on kokonaisuudessa luettavissa myös Sitran Internet-sivuilta osoitteessa www.sitra.fi/suomi2015. Raportissa esitettyihin näkemyksiin voi ottaa kantaa ja niistä voi keskustella lähettämällä sähköpostiviestejä osoitteeseen: suomi2015@sitra.fi Ensimmäisen kurssin loppuraportti löytyy myös samasta osoitteesta.

Toisen kurssin osallistujat

Suomi 2015 -ohjelman toiselle kurssille ovat kutsuttuina osallistuneet:

Toimitusjohtaja **Pekka Ala-Pietilä**,
Nokia Oyj

Kansanedustaja **Jouni Backman**,
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue rp.

Kansanedustaja **Tuija Brax**,
Vihreä Liitto rp.

Presidentti **Pekka Hallberg**,
Korkein hallinto-oikeus

Kenraaliluutnantti **Jussi Hautamäki**,
Läntisen maanpuolustusalueen esikunta

Kansliapäällikkö **Sirkka Hautojärvi**,
Ympäristöministeriö

Piispa **Eero Huovinen**,
Helsingin hiippakunnan tuomiokapituli

Johtaja **Eeva-Liisa Inkeroinen**,
Palvelutyönantajat

Toimitusjohtaja **Kari Jalas**,
Keskuskauppakamari

Rehtori **Eero Kasanen**,
Helsingin kauppakorkeakoulu

Kaupunginjohtaja **Marketta Kokkonen**,
Espoon kaupunki

Kansanedustaja **Paula Kokkonen**,
Kansallinen Kokoomus rp.

Johtaja **Tellervo Kylä-Harakka-Ruonala**,
Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto

Kansanedustaja **Markku Laukkanen**,
Suomen Keskusta rp.

Asiamies **Olli Lindblad**,
Sitra

Osastopäällikkö **Hannele Pohjola**,
Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto

Pääjohtaja **Veli-Pekka Saarnivaara**,
Tekes

II puheenjohtaja **Tuire Santamäki-Vuori**,
Kunta-alan Ammattiliitto KTV

Pääjohtaja **Keijo Suila**,
Finnair Oyj

Puoluesihteeri **Ralf Sund**,
Vasemmistoliitto rp.

Hallituksen puheenjohtaja **Markku Talonen**,
Sonera Oyj

Päätoimittaja **Ari Valjakka**,
Turun Sanomat

Valtiosihteeri **Jukka Valtasaari**,
Ulkoasiainministeriö

Kansanedustaja **Ulla-Maj Wideroos**,
Ruotsalainen Kansanpuolue rp.

Puheenjohtaja **Matti Viljanen**,
Insinööriliitto

Kansliapäällikkö **Erkki Virtanen**,
Kauppa- ja teollisuusministeriö

Suomi 2015 -ohjelman toisen kurssin puheenjohtajana on toiminut ministeri Jaakko Iloniemi. Kurssin sisällön suunnittelusta ja käytännön järjestelyistä on vastannut Sitran koulutustiimi, johon ovat kuuluneet johtaja Kari Tolvanen, koulutusjohtaja Tapio Anttila, ohjelmajohtaja Tuovi Allén, projektipäällikkö Pekko Kohonen ja assistentti Anne Törnroos. Kotimaassa pidettyjen seminaarien toteuttamiseen ja loppuraportin laatimiseen on osallistunut myös toimittaja Matti Karhu. Kurssin järjestelyissä ovat avustaneet assistentti Anu Löfhjelm Sitrasta sekä kasvatustieteiden ylioppilas Susanna Ekola ja filosofian ylioppilas Suvi Savola.

Sitra edistää taloudellista hyvinvointia

- kehittämällä uutta ja menestyvää yritystoimintaa
- rahoittamalla osaamisen kaupallistamista
- edistämällä kansainvälistä kilpailukykyä

Sitra on itsenäinen edelläkävijä

- taloudellisesti riippumattomana
- rohkean aloitteellisena
- uusien asioiden tekijänä

Sitra on puolueeton vaikuttaja

- tuottamalla uutta tutkittua tietoa
- osoittamalla edessä olevia haasteita
- kehittämällä uusia ratkaisumalleja

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra on itsenäinen

julkisoikeudellinen rahasto, josta eduskunta vastaa.

Sitra pyrkii tutkimuksen, innovatiivisen toiminnan, koulutuksen ja yritysrahoituksen keinoin edistämään

Suomen taloudellista hyvinvointia. Sitran toiminta

rahoitetaan peruspääoman ja yritysrahoituksen tuotoilla.

Suomen itsenäisyyden juhlarahasto

Itämerentori 2, PL 160, 00181 Helsinki

Puhelin (09) 618 991, telefax (09) 645 072

Sähköposti: etunimi.sukunimi@sitra.fi

Internet: www.sitra.fi

SITRA